

Lietuvos Respublikos Konstituciniam Teismui

Gedimino pr. 36, LT-01104 Vilnius

Pareiškėjas: Seimo narių grupė
Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius

2016-03-16 Nr. S-2016-1649

Pareiškėjų atstovas:
Andrius Kubilius, Seimo narys
Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius

Ginčijamus aktus priėmusi valstybės institucija:
Lietuvos Respublikos Seimas
Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius

PRAŠYMAS

IŠTIRTI TEISĖS AKTO ATITIKIMĄ LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI IR
ĮSTATYMUI

2016 03

Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas 2015 m. gruodžio 23 d. priėmė nutarimą Nr. XII-2250 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl Prezidento Rolando Pakso pilietinių ir politinių teisių atkūrimo išvados“ (toliau – ginčijamas nutarimas).

Šiuo nutarimu Seimas pritarė Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl Prezidento Rolando Pakso pilietinių ir politinių teisių atkūrimo (toliau – Komisija) išvadai.

Taigi Komisijos išvados tapo Seimo nutarimo sudedamąja dalimi¹ ir gali būti vertinamos atitikimo Konstitucijai požiūriu.

1. Dėl Komisijos išvados, kad Konstitucinis Teismas turi pareigą persvarstyti savo priimtus nutarimus, kurių nuostatos neatitinka Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto Fakultatyviojo protokolo 25 straipsnio b ir c dalių nuostatų.

Šiuo aspektu neanalizuosime Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto ir jo Fakultatyviojo protokolo nuostatų teisinės galios ir vietos Lietuvos teisinėje sistemoje.

¹ Konstitucinio Teismo 1994 m. sausio 19 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos 1993 m. birželio 17 d. Seimo nutarimo „Dėl žemės reformos pagrindinių krypčių“ atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“

Komisijos nuomone, Konstitucinis Teismas turi pareigą persvarstyti savo priimtus nutarimus, jeigu jų nuostatos neatitinka šio Pakto nuostatų.

Konstitucinio Teismo įstatymo 62 straipsnyje nustatyta, kad Konstitucinis Teismas gali peržiūrėti nutarimą, išvadą ar sprendimą paties Konstitucinio Teismo iniciatyva, jeigu paaiškėja naujų esminių aplinkybių, kurios, jeigu būtų buvusios žinomos Konstituciniam Teismui nutarimo, išvados ar sprendimo priėmimo metu, būtų galėjusios lemti kitokį priimto nutarimo, išvados ar sprendimo turinį.

Taigi ginčijamas nutarimas, patvirtinęs Komisijos išvadą su įpareigojimu Konstituciniam Teismui persvarstyti savo priimtus nutarimus esant kitiems, negu įstatyme numatyti, pagrindams, galimai prieštarauja Konstitucinio Teismo įstatymo 62 straipsniui.

2. Dėl Komisijos išvados, kad Seimas privalo teisiškai korektiškai įgyvendinti įvykusios apkaltos peržiūrą (*quasi* apeliacija) ir papildyti Seimo statutą 230¹ straipsniu, kuriame būtų įtvirtinta nuostata, suteikianti Seimui kompetenciją spręsti, ar yra teisinis pagrindas pradėti, nutraukti ir peržiūrėti įvykdytą apkaltą, paaiškęs naujoms esminėms aplinkybėms Seimo specialiosios komisijos siūlymu ar paties Seimo sprendimu atšaukti apkaltą asmeniui, kuriam ji buvo įvykdyta, t. y. įvykdyti visišką asmens reabilitaciją (lot. *rehabilitatio* – atgavimas, teisių, kurias asmuo anksčiau turėjo, grąžinimas), dėl tokio sprendimo priėmimo net nesikreipiant į Konstitucinį Teismą, jeigu Seimo nariai nusprendžia, kad teisiniai pagrindai, dėl kurių buvo pradėta apkalta, yra išnykę.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 105 straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatyta, kad Konstitucinis Teismas teikia išvadą, ar Seimo narių ir valstybės pareigūnų, kuriems pradėta apkaltos byla, konkretūs veiksmai prieštarauja Konstitucijai, Konstitucijos 107 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad Konstitucinio Teismo sprendimai klausimais, kuriuos Konstitucija priskiria jo kompetencijai, yra galutiniai ir neskundžiami, o šio straipsnio 3 dalyje *inter alia* pasakyta, kad dėl apkaltos taikymo galutinai sprendžia Seimas.

Konstitucinis Teismas yra pasisakęs,¹ kad apkalta – Konstitucijoje numatyta ypatinga procedūra, kai yra sprendžiamas Konstitucijos 74 straipsnyje nurodytų aukščiausiųjų valstybės pareigūnų konstitucinės atsakomybės klausimas, t. y. jų pašalinimas iš pareigų už šiuos Konstitucijoje nustatytus veiksmus: šiurkštų Konstitucijos pažeidimą, priesaikos sulaužymą, nusikaltimo padarymą.

¹ Konstitucinio Teismo 2004 m. kovo 31 d. išvada „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento Rolando Pakso, kuriam pradėta apkaltos byla, veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“

Konstitucinis Teismas pažymėjo,¹ kad Konstitucijoje įtvirtintas valstybės valdžių padalijimo principas *inter alia* reiškia, kad, Konstitucijoje tiesiogiai nustačius konkrečios valstybės valdžios institucijos įgaliojimus, viena valstybės valdžios institucija negali iš kitos perimti tokių įgaliojimų, jų perduoti ar atsisakyti, kad tokie įgaliojimai negali būti pakeisti ar apriboti įstatymu.

Konstitucinis Teismas taip pat išaiškino, kad Konstitucijos 107 straipsnio 2 dalies nuostata, kad Konstitucinio Teismo sprendimai klausimais, kuriuos Konstitucija priskiria jo kompetencijai, yra galutiniai ir neskundžiami, reiškia ir tai, kad Seimas, spręsdamas, ar pašalinti Respublikos Prezidentą iš pareigų, negali paneigti, negali pakeisti, negali kvestionuoti Konstitucinio Teismo išvados, kad konkretūs Respublikos Prezidento veiksmai prieštarauja (arba neprieštarauja) Konstitucijai. Tokie Seimo įgaliojimai Konstitucijoje nenumatyti. Konstitucinio Teismo išvada, kad Respublikos Prezidento veiksmai prieštarauja (arba neprieštarauja) Konstitucijai, susaisto Seimą tuo atžvilgiu, kad pagal Konstituciją Seimas neturi įgaliojimų spręsti, ar Konstitucinio Teismo išvada yra pagrįsta ir teisėta – teisinį faktą, kad Respublikos Prezidento veiksmai prieštarauja (arba neprieštarauja) Konstitucijai, nustato tik Konstitucinis Teismas.

Taigi Konstitucinis Teismas pažymėjo, kad Konstitucijoje yra nustatytos skirtingos Seimo ir Konstitucinio Teismo funkcijos apkaltos procese ir nustatyti šioms funkcijoms įgyvendinti reikalingi atitinkami įgaliojimai: Konstitucinis Teismas sprendžia, ar Respublikos Prezidento konkretūs veiksmai prieštarauja Konstitucijai, ir pateikia Seimui išvadą (Konstitucijos 105 straipsnio 3 dalies 4 punktas), o Seimas, jeigu Respublikos Prezidentas šiurkščiai pažeidė Konstituciją, sprendžia, ar pašalinti Respublikos Prezidentą iš pareigų (Konstitucijos 74 straipsnis). Taigi Konstitucijos 107 straipsnio 3 dalies nuostata, kad Konstitucijos 105 straipsnio 3 dalyje nustatytus klausimus galutinai sprendžia Seimas, susiejus ją su Konstitucijos 74 straipsnio nuostata, kad tik Seimas sprendžia Respublikos Prezidento pašalinimo iš pareigų apkaltos proceso tvarka klausimą, ir su Konstitucijos 107 straipsnio 2 dalies nuostata, kad Konstitucinio Teismo išvada yra galutinė ir neskundžiama, reiškia, kad pagal Konstitucijos 107 straipsnio 3 dalį Seimas turi įgaliojimus spręsti ne tai, ar konkretūs Respublikos Prezidento veiksmai prieštarauja Konstitucijai, bet tai, ar pašalinti Respublikos Prezidentą iš pareigų².

Vadinasi, ginčijamo Seimo nutarimo nuostatos, kad Seimas privalo įgyvendinti įvykusios apkaltos peržiūrą (*quasi* apeliaciją), suteikiant Seimui kompetenciją spręsti, ar yra teisinis pagrindas pradėti, nutraukti ir peržiūrėti įvykdytą apkaltą, paaiškėjus naujoms esminėms aplinkybėms Seimo specialiosios komisijos siūlymu ar paties Seimo sprendimu atšaukti apkaltą asmeniui, kuriam ji buvo įvykdyta, dėl tokio sprendimo priėmimo net nesikreipiant į Konstitucinį Teismą, jeigu Seimo nariai nusprendžia, kad teisiniai pagrindai, dėl kurių buvo pradėta apkalta, yra išnykę, galimai

¹ Konstitucinio Teismo 2004 m. kovo 31 d. išvada „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento Rolando Pakso, kuriam pradėta apkaltos byla, veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“

² Ten pat

prieštarauja Konstitucijos 74 straipsniui, 105 straipsnio 3 dalies 4 punktui ir 107 straipsnio 2 ir 3 dalims.

3. Dėl Komisijos išvados, kad Seimas, remdamasis savo diskrecija ir nauja priesaikos turinio (Konstitucijos 74 straipsnio) interpretacija, yra kompetentingas atkurti Prezidento Rolando Pakso pilietines ir politines teises savo nutarimu, 3/5 Seimo narių balsų dauguma.

Tokia Seimo nutarimo nuostata iš esmės reiškia, kad Seimo nutarimu bus sprendžiama dėl už priesaikos sulaužymą asmeniui kylančių teisinių pasekmių.

Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad priimant naujus, keičiant ir (arba) papildant jau priimtus įstatymus, kitus teisės aktus, visus teisėkūros subjektus saisto Konstitucinio Teismo jurisprudencija, *inter alia* joje (Konstitucinio Teismo aktų motyvuojamosiose dalyse) suformuota oficialioji konstitucinė doktrina – Konstitucijos nuostatų (Konstitucijos normų ir principų) oficiali samprata (oficialus išaiškinimas), kiti Konstitucinio Teismo aktuose išdėstyti teisiniai argumentai. Įstatymų leidėjas, leisdamas naujus, keisdamas, papildydamas galiojančius įstatymus, negali neatsižvelgti į oficialiai paskelbtame ir įsigaliojusiame Konstitucinio Teismo nutarime išdėstytą Konstitucijos nuostatų sampratą, kitus teisinius argumentus¹.

Ginčijamu Seimo nutarimu pritardamas minėtai Komisijos išvada, Seimas bando įtvirtinti taisyklę, kad konstitucinės apkaltos procedūros (teisinės pasekmės) reglamentavimas bus vykdomas ne Konstitucijos keitimu (kaip nustatyta paminėtame Konstitucinio Teismo nutarime), bet Seimo nutarimais. Tokia Seimo nutarimo nuostata yra *ad absurdum* bei akivaizdžiai prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 74 straipsniui, 105 straipsnio 3 dalies 4 punktui, 107 straipsnio 2 ir 3 dalims ir teisinės valstybės principui.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 105 straipsnio 1 dalimi ir 106 straipsnio 1 dalimi, taip pat Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 63 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 64 straipsnio 1 dalimi ir 65 straipsnio 1 punktu,

prašome ištirti:

1) ar Seimo 2015 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. XII-2250 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl Prezidento Rolando Pakso pilietinių ir politinių teisių atkūrimo išvados“ nuostata, kad Konstitucinis Teismas turi pareigą persvarstyti savo priimtus nutarimus, kurių nuostatos neatitinka Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto Fakultatyviojo

¹ Konstitucinio Teismo 2012 m. rugsėjo 5 d. nutarimas „Dėl draudimo asmeniui, apkaltos proceso tvarka pašalintam iš pareigų, būti renkamam Seimo nariu“

protokolo 25 straipsnio b ir c dalių nuostatų, neprieštarauja Konstitucinio Teismo įstatymo 62 straipsniui;

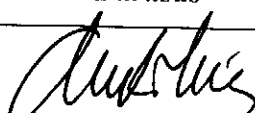
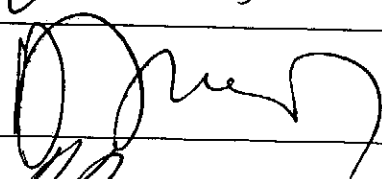
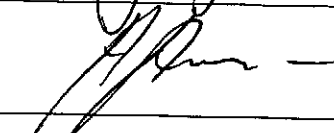
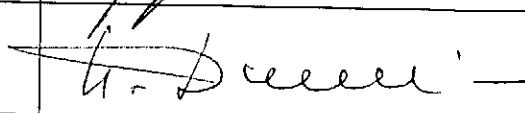
2) ar Seimo 2015 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. XII-2250 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl Prezidento Rolando Pakso pilietinių ir politinių teisių atkūrimo išvados“ nuostata, kad Seimas privalo įgyvendinti įvykusios apkaltos peržiūrą (*quasi* apeliaciją), suteikiant Seimui kompetenciją spręsti, ar yra teisinis pagrindas pradėti, nutraukti ir peržiūrėti įvykdytą apkaltą, paaiškėjus naujoms esminėms aplinkybėms Seimo specialiosios komisijos siūlymu ar paties Seimo sprendimu atšaukti apkaltą asmeniui, kuriam ji buvo įvykdyta, dėl tokio sprendimo priėmimo net nesikreipiant į Konstitucinį Teismą, jeigu Seimo nariai nusprendžia, kad teisiniai pagrindai, dėl kurių buvo pradėta apkalta, yra išnykę, neprieštarauja Konstitucijos 74 straipsniui, 105 straipsnio 3 dalies 4 punktui ir 107 straipsnio 2 ir 3 dalims;

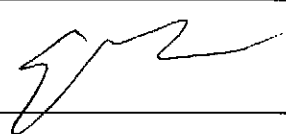
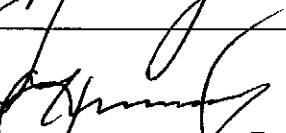
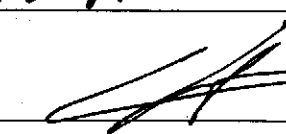
3) ar Seimo 2015 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. XII-2250 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl Prezidento Rolando Pakso pilietinių ir politinių teisių atkūrimo išvados“ nuostata, kad Seimas, remdamasis savo diskrecija ir nauja priesaikos turinio (Konstitucijos 74 straipsnio) interpretacija, yra kompetentingas atkurti Prezidento Rolando Pakso pilietines ir politines teises savo nutarimu, 3/5 Seimo narių balsų dauguma, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 74 straipsniui, 105 straipsnio 3 dalies 4 punktui, 107 straipsnio 2 ir 3 dalims ir teisinės valstybės principui.

PRIDEDAMA:

- 1) šio prašymo nuorašo 8 egzemplioriai;
- 2) Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. XII-2250 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl Prezidento Rolando Pakso pilietinių ir politinių teisių atkūrimo išvados“ 9 egzemplioriai.

Seimo nariai:

Nr.	Vardas, pavardė	Parašas
1	Audonis Keršilas	
2	Arvydas Valiulis	
3	Arvydas Anušauskas	
4	Arimantas Dumčius	

5	Edmundas Urmėnas	
6	Vincas Naidinto Manginienė	M Manginienė
7	Kestutis Močiulis	K Močiulis
8	Teona Depučienė	Depuč
9	Stasys Šeolberas	St. Šeolberas
10	Vytautas Juosapaitis	
11	Leauniera Leunierienė	Leunier
12	Jurgis Jovaitis	Jovaitis
13	Laura Julijonienė	Perf
14	Antanas Mašulas	
15	Algis Statacenas	Statacenas
16	Andrius Arlauskas	Arlauskas
17	Valentinas Strupas	Strupas
18	Paulius Kuskas	Kuskas
19	Mantas Adomėnas	Adomėnas
20	Leonas Kocionis	
21	Vytautas Alekšaitis Abramavičius	V Alekšaitis

22	Rytas Kupcinskas	Rytas
23	Karys Stankovičius	Karys
24	Mungis Rasmus	Mungis
25	Agne Bilotaite	Agne
26	Dainius Krivys	Dainius
27	Pimantas Jonas Dagys	Pimantas
28	PRANAS ZEIMYS	Pranas
29	Donatas Jonkareškas	Donatas
30		
31		
32		
33		
34		

Tvirtinu Seimo narių parašus:

a) tvirtinamų parašų skaičius: *Deiotešius oleym* (29)

b) parašų tvirtinimo data 2016 03 16

Seimo Pirmininkas (arba jo pavaduotojas)

Donatas Jonkareškas
[Signature]

